

Semester- I सत्र - प्रथम

Paper Name – लघुकथा: एक वाङ्मयप्रकार *SHORT STORY: A FORM OF LITERATURE*

Paper code – MRC 101

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. लघुकथा या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूप यांचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून देणे.
२. मराठी मौखिक कथेचा प्रवास विद्यार्थ्यांना समजावून सांगणे.
३. मराठी लघुकथेच्या प्रवासाचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे तसेच ऐतिहासिक स्वरूप लक्षात घेणे.
४. पाठ्यपुस्तकाच्या आधारे विद्यार्थ्यांना कथेच्या वाङ्मयीन मूल्यमापनाची दिशा देणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

प्रथम श्रेयांकन- कथा या साहित्यप्रकाराची संकल्पना व स्वरूप

द्वितीय श्रेयांकन- मराठी मौखिक कथेचा प्रवास

तृतीय श्रेयांकन – मराठी लघुकथेचा प्रवास

चतुर्थ श्रेयांकन – पाठ्यपुस्तक – निवडक मराठी कथा

संपादक- गीता मांजरेकर, सरोज पाटणकर, स्नेहा देऊस्कर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.

• **पुरवणी वाचन:** १. ओझं – विठ्ठल गांवस

२. आमूरी – नारायण महाले

३. अलकाण्याचो डोंगर- मिलिंद म्हामल

४. अवसर – उदय नाईक

• **Course Level Learning Outcomes** शैक्षणिक फलित

१. लघुकथा या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजेल.
२. मराठी मौखिक कथेच्या प्रवासाचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थ्यांचे वाचन होईल.
४. मराठीतील महत्त्वाच्या कथाकारांचा परिचय होईल.
५. प्रत्येक कालखंडाची वैशिष्ट्ये समजून घेता येईल.
६. कथा ह्या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता तयार होईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. शेवडे इंदुमती, मराठी कथा: उगम आणि विकास, सोमय्या प्रकाशन, मुंबई, १९७३.
२. हातकणंगलेकर म.द., मराठी कथा रूप आणि परिसर, श्रीविद्या प्रकाशन पुणे, २००८.
३. जोशी सुधा, मराठी कथा संकल्पना आणि समीक्षा, मौज प्रकाशन, मुंबई.
४. भागवत श्री. पु., साहित्य: अध्यापन आणि प्रकार, (वा. ल. कुलकर्णी गौरवग्रंथ) मौज प्रकाशन मुंबई.
५. प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे.
६. देशपांडे अ. ना., आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, व्हिनस प्रकाशन पुणे.
७. कुलकर्णी दा. वि., मराठी कथा: स्वरूप आणि आस्वाद, स्वाध्याय महाविद्यालय प्रकाशन, पुणे.
८. भागवत दुर्गा, लोकसाहित्याची रूपरेखा, वरदा प्रकाशन, पुणे.
९. वाकोडे मधुकर, मराठी लोककथा, साहित्य अकादमी प्रकाशन, दिल्ली.
१०. मांडे प्रभाकर, लोकसाहित्याचे स्वरूप, गोदावरी प्रकाशन, अहमदनगर.
११. वरखेडे रमेश, लोकसाहित्य व लोकपरंपरा, विद्याबालन प्रकाशन, धुळे, १९९३.
१२. भवाळकर तारा, लोकसाहित्याभ्यासाच्या काही दिशा, राजहंस प्रकाशन पुणे, १९८९.

Semester -I सत्र - प्रथम

Paper Name – *संप्रेषण कौशल्यः सूत्रसंचालन COMMUNICATION SKILL : COMPARING*

Paper code – MRA 101

Credits- 04

Marks - 100

Hours - 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. विद्यार्थ्यांना सूत्रसंचालनाचा सैद्धांतिक स्तरावर परिचय करून देणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये सूत्रसंचालन हे कौशल्य विकसित करणे.
३. वक्तृत्व कौशल्याच्या माध्यमातून व्यक्तिमत्त्वाचा विकास घडवणे.
४. सूत्रसंचालनाच्या माध्यमातून सादरीकरणासंदर्भात आत्मविश्वास बळकट करणे.
५. विद्यार्थ्यांना सूत्रसंचालनाचे तंत्र याविषयक माहिती उपलब्ध करून देणे.
६. विविध भाषांमधील चारोळ्या, म्हणी, सुविचार यांचे पाठांतर करून घेऊन ते कौशल्य विकसित करण्याचा प्रयत्न करणे.
७. कार्यक्रमाचे विविध प्रकार, कार्यक्रमाचे नियोजन व अन्य तयारी या संदर्भात मार्गदर्शन करणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन-** सूत्रसंचालनाची संकल्पना, स्वरूप, तंत्र आणि मर्यादा
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – सूत्रसंचालनात कविता, कथा, सुभाषिते, म्हणी, चारोळ्या, वाक्प्रचार इत्यादींचा वापर. संदर्भानुसार मराठी, इंग्रजी, कोंकणी, हिंदी, उर्दू, इ. भाषेतील अवतरणांचा वापर.
३. **तृतीय श्रेयांकन-** भाषण सारांश लेखन
प्र. के. अत्रे, बॅ. नाथ पै, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, पु.ल.देशपांडे यांच्या भाषणांचा सारांश तयार करणे.
४. **चतुर्थ श्रेयांकन-** प्रत्यक्ष कार्यक्रम नियोजन व सूत्रसंचालन

• **Course Level Learning Outcomes - शैक्षणिक फलित**

१. सूत्रसंचालन हे एक व्यावसायिक क्षेत्र झालेले असून या क्षेत्रात विद्यार्थ्यांना अर्थार्जनाच्या संधी उपलब्ध होतील.
२. वाचनाचे आणि लेखनाचे कौशल्य विकसित होईल.
३. विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्यविषयक उपक्रमशीलता वाढेल तसेच तिचा सामाजिक स्तरावर उपयोग वाढेल.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने कार्यक्रमाचे नियोजन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. लेले वा. के., भाषा स्वरूप, सामर्थ्य व सौंदर्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
२. नसिराबादकर ल. रा., व्यावहारिक मराठी फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
३. पवार सुधाकर, संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर.
४. शिंदे अरूण, भाषा: सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे.
५. तावरे स्नेहल, व्यावहारिक मराठी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
६. राजाध्यक्ष म. वि., भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
७. नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
८. तुपे केशव, माध्यमांची भाषा, कैलास प्रकाशन, औरंगाबाद.
९. मोडक केतकी, शेणई संतोष (संपा.) उपयोजित मराठी, पद्मगंधा प्रकाशन.पुणे.
१०. शेवते अरूण, संवाद, मुळा एज्युकेशन सोसायटी, अहमदनगर.
११. भागवत यशोदा, जाहिरातीचे जग, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१२. अत्रे प्र. के., समाधीवरील अश्रू, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
१३. चव्हाण यशवंतराव, युगांतर, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, मुंबई.
१४. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची भाषणे, सुगावा प्रकाशन, पुणे.

Semester- I सत्र - प्रथम

Paper Name – चित्रपट: आस्वाद प्रक्रिया FILM APPRECIATION

Paper code – MRG 101

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. चित्रपटाची सांकल्पनिक माहिती विद्यार्थ्यांना करून देणे.
२. विद्यार्थ्यांना चित्रपटाचे स्वरूप समजावून सांगणे.
३. चित्रपटाची निर्मितीप्रक्रिया कशी असते ते सांगणे.
४. चित्रपटाच्या घटकांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
५. चित्रपट या दृक- श्राव्य माध्यमाची आस्वाद प्रक्रिया स्पष्ट करून देणे.
६. लघुपट, माहितीपट आणि चित्रपट यांची सैद्धांतिक स्तरावर ओळख करून देणे तसेच साम्य- भेद स्पष्ट करणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – आस्वाद प्रक्रियेचे स्वरूप
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – चित्रपट: संकल्पना व निर्मिती प्रक्रिया, संपादन (EDITING), डबींग, एकत्रीकरण (MIXING), संकलन, परिक्षक मंडळाकडून प्रमाणपत्र, प्रत्यक्ष चित्रपट प्रसिद्धी
३. **तृतीय श्रेयांकन** – चित्रपट निर्मितीचे घटक
रंगभूषा, प्रकाशयोजना, कॅमेऱ्याची चौकट, स्थळनिवड, सेट उभारणी, नेपथ्य योजना व ध्वनी योजना
४. **चतुर्थ श्रेयांकन**– लघुपट, माहितीपट आणि चित्रपट

• **Course Level Learning Outcomes शैक्षणिक फलित**

१. चित्रपट या दृक- श्राव्यमाध्यमांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.

२. चित्रपटाची निर्मितीप्रक्रिया विद्यार्थ्यांना समजेल.
३. चित्रपटाचे विविध घटक विद्यार्थी जाणून घेईल.
४. चित्रपटाची संकल्पना आणि त्याचे स्वरूप विद्यार्थी अभ्यासेल.
५. चित्रपटाचे मूल्यमापन करण्यासाठी विशिष्ट दृष्टिकोन लाभेल.
६. चित्रपटाचा प्रेक्षक म्हणून साहित्यिक अभिरूची निर्माण होईल.
७. लघुपट, माहितीपट यांचा प्राथमिक स्तरावर परिचय होईल. तसेच लघुपट, माहितीपट आणि चित्रपट यांच्यामधील साम्यभेद लक्षात येईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. गणेश मतकरी, फिल्ममेकर्स, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
२. गवळी अनिल, सायन प्रकाशन, पुणे.
३. भागवत यशोदा, बोलका कॅमेरा, मौज प्रकाशन, मुंबई.
४. परांजपे सई, सय, राजहंस प्रकाशन, पुणे
५. पानवलकर श्री. दा., अर्धसत्य- लेखकाची डायरी, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
६. लागू श्रीराम, आवाज आणि संवाद, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. केळकर ना. के., सिनेमाची गोष्ट, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
८. मांडे प्रभाकर, लोकरंगभूमी, मधुराज प्रकाशन, पुणे.
९. राजाध्याक्ष मं. वि., भाषाविवेक, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१०. सपकाळ अनिल, मराठी पटकथा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१२. खोपकर अरूण, चलतचित्र, लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई.
- १३ खोपकर अरूण, गुरूदत्त, ३ अंकी शोकांतिका, लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई.
१४. पाध्ये भाऊ, गुरूदत्त, लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई.

Semester: II सत्र- द्वितीय

Course code: MRC 102

Course title: नाटक: एक वाङ्मयप्रकार – DRAMA: A FORM OF LITERATURE

Credit: 4

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. नाटक या वाङ्मयप्रकाराचा सैद्धांतिक स्तरावर परिचय करून देणे.
२. मराठी रंगभूमीची गुणवैशिष्ट्ये महत्त्वाच्या नाटककारांच्या आधारे समजावून देणे.
३. मराठी नाटकाची परंपरा सांगून नाटकाचे विविध टप्पे आणि काळानुसार नाटकामध्ये झालेले बदल यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये नाट्यवाचनाची आवड निर्माण करणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन-** नाटक या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना व स्वरूप
  २. **द्वितीय श्रेयांकन** – मराठी रंगभूमीचा उदय (विष्णुदास भावे यांच्यापर्यंत)
  ३. **तृतीय श्रेयांकन** – मराठी संगीत नाटक (विष्णुदास भावे ते अण्णासाहेब किर्लोस्कर)
  ४. **चतुर्थ श्रेयांकन** – आधुनिक मराठी नाटक (कृ.प. खाडिलकर ते महेश एलकुंचवार)
- **पुरवणी वाचन-** (सं. सौभद्र, कुलवधू, हिमालयाची सावली, कमला, पळा पळा कोण पुढे पळे तो, विच्छा माझी पुरी करा.)

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. सैद्धांतिक स्तरावर नाटक या वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे विद्यार्थ्यांकडे नाट्याभ्यासाची दृष्टी येईल.
२. मराठीतील महत्त्वाच्या नाटककारांचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थ्यांमध्ये नाटक या वाङ्मयप्रकाराच्या वाचन-लेखनाची आवड निर्माण होईल.
४. या वाङ्मयप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये तयार होईल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. कानेटकर वसंत, नाटक: एक चिंतन, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
२. देशपांडे वि.भा., मराठी नाटक आणि रंगभूमी पहिले शतक, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
३. गोककाकर सु. गो., सुखात्मिकेचे स्वरूप, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
४. कुरुंदकर नरहर, रंगविमर्श, इंद्रायणी साहित्य प्रसार केंद्र, पुणे.
५. कुलकर्णी वा.ल., नाटककार खाडिलकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. साठे मकरंद, मराठी नाटकाचा इतिहास, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. कानडे मु.श्री., प्रयोगक्षम मराठी नाटके, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
८. खोले विलास, शोकांतिकेचा उदय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

Semester: II

Course code: MRG - 102

Course title: प्रसारमाध्यमे : लेखनकौशल्य : बातमीलेखन NEWS WRITING FOR MEDIA

Credit: 4

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. बातमीलेखनाचा सैद्धांतिक स्तरावर परिचय करून देणे.
२. विविध माध्यमांतील बातमीलेखनाचा परिचय करून देणे.
३. बातमी लेखनाच्या विविध प्रकारांची ओळख करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांकडून बातमीलेखनाचा सराव करून घेणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – बातमीलेखन: बातमीची संकल्पना, स्वरूप, व्याप्ती आणि मर्यादा
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – मुद्रित, दृक-श्राव्य, आकाशवाणी या माध्यमातील बातमीचे स्वरूप
३. **तृतीय श्रेयांकन** – बातमीलेखनाचे प्रकार
४. **चतुर्थ श्रेयांकन** – बातमीलेखन: तंत्र, कौशल्ये आणि वैशिष्ट्ये

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. बातमीलेखनाचा सैद्धांतिक स्तरावर परिचय होईल.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये पत्रकारितेच्या क्षेत्रामध्ये काम करण्याची आवड निर्माण होईल.
३. विद्यार्थ्यांना अर्थार्जनाची संधी प्राप्त होईल.
४. पत्रकारितेच्या क्षेत्रामध्ये काम करताना या अभ्यासक्रमाचा उपयोग होईल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. वाळवेकर समीरण, आजच्या ठळक बातम्या, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
२. कुलकर्णी एस्. के., पत्रकारीताविद्या, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
३. ताम्हणे चंद्रकांत, वार्ता संकलन, पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे.

४. काळे कल्याण, द.दि.पुंडे, व्यावहारिक मराठी,निराली प्रकाशन, पुणे.
५. गोविलकर लीला, व्यावहारिक मराठी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
६. पाटील गोमटेश्वर, भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे.

Semester- I सत्र – तृतीय

Paper Name – कादंबरी : एक वाङ्मयप्रकार NOVEL : A FORM OF LITERATURE

Paper code – MRC 103

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. एकूण मराठी साहित्याच्या पार्श्वभूमीवर कादंबरी व साहित्यप्रकाराचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजून सांगणे.
२. कादंबरी या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये विद्यार्थ्यांसमोर ठेवणे.
३. अत्यंत महत्त्वाच्या कादंबऱ्यांची ओळख करून देणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – कादंबरी या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूप
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – अ. मराठी कादंबरी लेखनाचा इतिहास
आ. मराठी कादंबरी लेखनातील विविध प्रवृत्ती आणि प्रवाह
३. **तृतीय श्रेयांकन** – पाठ्यपुस्तक – एन्कीच्या राज्यात – विलास सारंग (मौज प्रकाशन)
४. **चतुर्थ श्रेयांकन**– वाक्यविचार
अ. वाक्यपृथक्करण– वाक्यांचे प्रकार, वाक्यांचे प्रकार व पृथक्करण
इ. वाक्यांचे रूपांतर: प्रश्नार्थी, विधानार्थी, उद्गारार्थी, होकारार्थी, नकारार्थी.

पुरवणी वाचनाकरीता: १. बारोमास- सदानंद देशमुख

२. इद्रास- चंद्रकांत गावस

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. मराठी साहित्यातील कादंबरीकारांचा आणि कादंबऱ्यांचा परिचय होईल.
२. कादंबरी या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजेल.
३. पाठ्यपुस्तकांचा सविस्तर अभ्यास होईल.
४. वाक्यविचार ह्या व्याकरणातील महत्त्वाच्या विषयाची ओळख होईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. मराठी कादंबरी: तंत्र आणि विकास: संपादक, प्र. वा. बापट, ना.वा.गोडबोले.
२. मराठी कादंबरीचे पहिले शतक: कुसुमावती देशपांडे, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई.
३. कादंबरी स्वरूप व समीक्षा: डॉ. द. भि. कुलकर्णी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
४. मराठी कादंबरी: चिंतन आणि समीक्षा, चंद्रकांत बांदिवडेकर, मेहता पब्लिकेशन्स हाऊस, पुणे.
५. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी, उषा हस्तक
६. गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी, संपादक: विलास खोले, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
७. प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
८. साहित्याची भाषा, भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
९. सुगम मराठी व्याकरण लेखन, मो. रा. वाळिंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे.
१०. मराठीचे व्याकरण स्वरूपविचार, डॉ. लिला गोविलकर, मेहता पब्लिकेशन्स हाऊस, पुणे.

Semester- III सत्र – तृतीय

Paper Name – *व्यक्तिमत्त्व विकास PERSONALITY DEVELOPMENT*

Paper code – MGC - 101

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. विद्यार्थ्यांना व्यक्तिमत्त्व कशाकशातून घडविता येते याचे वेगवेगळे नमुने त्यांच्यासमोर ठेवणे.
२. या नमुन्यांवर त्या विद्यार्थ्यांकडून काम करून घेणे.
३. विद्यार्थ्यांच्या कल्पनाशक्तीला वाव मिळवून त्यांना आकलनाची जोड देणे यासाठी रसग्रहण आणि कल्पनाविचार.
४. स्वतःला व्यक्त करण्याचा विद्यार्थ्यांकडून सराव करून घेणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन –**
  - अ. व्यक्तिमत्त्व विकासाची संकल्पना
  - आ. व्यक्तित्व आणि व्यक्तिमत्त्व यातील फरक
  - इ. सामाजिक स्थित्यंतरे आणि व्यक्तिमत्त्व विकास: परस्पर संबंध
२. **द्वितीय श्रेयांकन –**
  - अ. व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या दिशा
  - आ. व्यक्तिमत्त्व विकासाची विविध साधने.
३. **तृतीय श्रेयांकन –** रसग्रहण आणि कल्पनाविस्तार
४. **चतुर्थ श्रेयांकन-** गटशः चर्चा

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. विद्यार्थी व्यक्तिमत्त्व विकासाचे महत्त्व समजून घेईल.
२. व्यक्तिमत्त्व विकासाचे वेगवेगळे नमुने विद्यार्थी अभ्यासेल.

३. आंतरिक विकास आणि बाह्य विकासाच्या दिशा लक्षात येतील.
४. गटचर्चा आणि त्याचे महत्त्व लक्षात येईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
२. शोध स्वतःचा, सरश्री, भाग १, वॉव प्रकाशन
३. वाचू आनंदे, भाग ४, जोत्सना प्रकाशन, पुणे.
४. संवादाची मुलतत्वे, श्रीपाद जोशी
५. कला संभाषणाची, नीलम ताटके, डायमंड प्रकाशन, पुणे.
६. संवादशास्त्र, श्रीपाद जोशी, विजय प्रकाशन, नागपूर
७. जनसंपर्क, संजय कप्तान, डायमंड प्रकाशन, पुणे.
८. शिक्षण: आनंद क्षण, रमेश पानसे, ग्रंथाली प्रकाशन पुणे.
९. भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य व सौंदर्य, वामन लेले, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
१०. शोध बाल गोपाळांचा, य.दि.फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.

Semester- III सत्र – तृतीय

Paper Name – गोमंतकातील लोकसंस्कृती आणि लोकपरंपरा. GOAN FOLK CULTURE AND FOLK TRADITION

Paper code – MRG 103

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. गोमंतकातील लोकसंस्कृती आणि लोकपरंपरा यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
२. आधुनिक काळात या संस्कृती आणि परंपरांचे अस्तित्व कसे दिसून येते हे समजून देणे..

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. प्रथम श्रेयांकन – गोमंतकातील लोकसंस्कृती परिचय
२. द्वितीय श्रेयांकन – गोमंतकातील लोकपरंपरा
३. तृतीय श्रेयांकन – गोमंतकातील लोकगीते आणि लोककथा
४. चतुर्थ श्रेयांकन- गोमंतकातील लोकनृत्य आणि लोकनाट्य

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. विद्यार्थ्यांना गोमंतकातील लोकसंस्कृतीचा परिचय होईल.
२. विद्यार्थ्यांना गोमंतकातील लोकपरंपरा आणि लोकोत्सवांची माहिती मिळेल.
३. विद्यार्थ्यांना गोमंतकातील लोकगीते आणि लोककथांचा अभ्यास होईल.
४. विद्यार्थ्यांना गोमंतकातील लोकनृत्य आणि लोकनाट्य या प्रकारांची माहिती मिळेल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. आजगांवकर सूर्यकांत कोकणातील लोककथा, .
२. खेडेकर विनायक, गोवा संस्कृतीबंध.

३. सातोस्कर बा.द., गोमंतकाची प्रतिमा, द गोवा हिंदू असोसिएशन, मुंबई.
४. गांवस चंद्रकांत, जात्यावरल्या ओव्या, प्रियदर्शी प्रकाशन, कोल्हापूर.
५. मांडे प्रभाकर, लोकसाहित्याचे स्वरूप, गोदावरी प्रकाशन, अहमदनगर.
६. इंगोले कृष्णा, लोकसाहित्य संकल्पना व स्वरूप.
७. भागवत दुर्गा, धर्म व लोकसाहित्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई,
८. वाकोडे मधुकर, मराठी कथा, साहित्य अकादमी, दिल्ली.
९. फळदेसाई पांडुरंग सांस्कृतिक प्रतिके, मित्र समाज प्रकाशन, गोवा.
१०. प्रभुदेसाई विद्या, अमृतवाणी, मित्र समाज प्रकाशन, गोवा.

Semester- III सत्र – तृतीय

Paper Name – **संप्रेषण कौशल्यः मुलाखत COMMUNICATION SKILLS : INTERVIEW**

Paper code – MRS 101

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

Course objectives – उद्दिष्टे

१. मुलाखत या संप्रेषण कौशल्यामध्ये संवादशास्त्राचे महत्त्व विद्यार्थ्यांसमोर ठेवणे.
२. मुलाखत घेण्यामधील सौन्दर्य विद्यार्थ्यांना उलगडवणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – अ. मुलाखत: संकल्पना आणि स्वरूप
आ. मुलाखतीसाठीची पूर्वतयारी.
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – विविध माध्यमांसाठी मुलाखत लेखन
३. **तृतीय श्रेयांकन** – अ. मुलाखत या संप्रेषण कौशल्याची उपयुक्तता
आ. विविध प्रकारच्या नमुना मुलाखतींचा अभ्यास
४. **चतुर्थ श्रेयांकन**– समाजातील विविध स्तरावरील व्यक्तींची प्रत्यक्ष मुलाखत घेणे.

• **Course Level Learning Outcomes – शैक्षणिक फलित**

१. मुलाखत या संप्रेषण कौशल्याचे महत्त्व लक्षात येईल.
२. मुलाखत या संप्रेषण कौशल्याची संकल्पना आणि स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजेल.
३. मुद्रित माध्यम आणि आकाशवाणी, दूरदर्शन अशा माध्यमांसाठीच्या मुलाखतीच्या तंत्राचा परिचय होईल.
४. विविध प्रकारच्या मुलाखतीचा अभ्यास करता येईल.
५. मुलाखत घेण्याचे कौशल्य विकसित होईल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. नसिराबादकर ल.रा., व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. कामत कुलदीप, ऊर्जा, लोकभूमी प्रकाशन, गोवा.
३. पवार सुधाकर, संवादशास्त्र, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
४. तारापुरे सुनिता, रेडीओ जॉकिंग, सुविद्या प्रकाशन, पुणे.
५. काळे कल्याण, व्यावहारिक मराठी, निराली प्रकाशन, पुणे.

Semester : IV सत्र- चतुर्थ

Course Code : MRC-104

Course Title : कविता: एक वाङ्मयप्रकार POEM: A FORM OF LITERATURE

Credit : 4

Marks- 100

Hours- 60

• Course objectives - उद्दिष्टे

१. मराठी साहित्यामधील कविता या साहित्यप्रकाराची माहिती देणे.
२. कविता म्हणजे काय? कविता कितीप्रकाराने लिहिता येऊ शकते याची जाणीव करून देणे.

• Course Content – अभ्यासक्रम

१. प्रथम श्रेयांकन – कविता या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूप
२. द्वितीय श्रेयांकन – अ. आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल (केशवसुत ते मर्ढेकर)
आ. आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल (मर्ढेकरोत्तर)
३. तृतीय श्रेयांकन – पाठ्यपुस्तक- धृपद- विंदा करंदीकर
४. चतुर्थ श्रेयांकन – विविध वृत्ते व छंद
१. मात्रा, गण, यति, लघु-गुरू क्रम इत्यादींचा परिचय
२. अक्षरगणवृत्त परिचय (इंद्रवज्रा, भुजंगप्राय, मालिनी, मंदाक्रांता, पृथ्वी)
३. मात्रावृत्तपरिचय (दिंडी, आर्या, पादाकुलक, साकी, जीवनलहरी)
४. छंदपरिचय- (अभंग, ओवी, अनुष्टुभ व मुक्तछंद)

पुरवणी वाचन- १. भा. रा. तांबे यांची समग्र कविता- भा.रा.तांबे, व्हिनस प्रकाशन, पुणे.

२ नंदादीप- दा. अ. कारे

• **Course Level Learning Outcomes - शैक्षणिक फलित**

१. कवितेची रचना, कल्पनाशक्ती, सौंदर्यस्थळे इत्यादी गोष्टींचा परिचय होईल.
२. आधुनिक मराठी कवितेच्या परंपरेचा परिचय होईल.
३. कवितेचा आस्वाद घेण्याची आणि अभ्यास करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
४. कविता लेखनाची आवड निर्माण होईल.

• **Bibliography -संदर्भ**

१. कुलकर्णी वा.ल., मराठी कविता: जुनी आणि नवी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२. भागवत श्री.पु. आणि इतर. (संपा.), साहित्याचे अध्यापन:स्वरूप आणि प्रकार, मौज प्रकाशन, मुंबई.
३. रसाळ सुधीर, कविता आणि प्रतिमा, मौज प्रकाशन, मुंबई.
४. ठकार निशिकांत, मराठी कविता स्वरूप आणि विवेचन, स्वाध्याय महाविद्यालय प्रकाशन, पुणे.
५. डहाके वसंत आबाजी, कवितेविषयी, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
६. प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, मुंबई.
७. वाळंबे मो.रा., सुगम मराठी व्याकरण लेखन, नितीन प्रकाशन, पुणे.
८. कुलकर्णी वि.म., वृत्ते व अलंकार, देशमुख आणि कंपनी, पुणे.
९. जोशी ना.ग, मराठी छंदोरचना लयदृष्ट्या पुनर्विचार, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१०. पाटील म. सु., सर्जन प्रेरणा आणि कविता शोध, मौज प्रकाशन, मुंबई.
११. जोशी प्र.न., अभिनव मराठी व्याकरण, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

Semester : IV सत्र- चतुर्थ

Course Code : MGC - 102

Course Title : प्रवासवर्णनः एक वाङ्मयप्रकार TRAVELOGUE: A FORM OF LITERATURE

Credit : 4

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives - उद्दिष्टे**

1. प्रवासवर्णनामागील विविध हेतू आणि त्याच्या अभिव्यक्तीतील विविधता विद्यार्थ्यांना सांगणे.
2. प्रवासवर्णन या साहित्यप्रकाराचे वाङ्मयीन सौंदर्य आकलन करून देणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – प्रवासवर्णनः१. संकल्पना आणि स्वरूप २. प्रेरणा व उद्दिष्टे
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – व्यक्तिमत्त्व व प्रयोजनानुसार प्रवासवर्णनात येणारी विविधता (गृहिणी, लेखक, शास्त्रज्ञ, पत्रकार इत्यादींनी लिहिलेली पुस्तके)
३. **तृतीय श्रेयांकन** – प्रवासवर्णनातील भाषिक सौंदर्य, आशयसौंदर्य, प्रवासवर्णनाला झालेला लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा स्पर्श (कथात्मक आणि कथनात्मक स्वरूप)
४. **चतुर्थ श्रेयांकन** – १. माझा प्रवास- गोडसे २. पूर्वरूप- उषा पाणंदीकर ३. उथव- रा.भि. जोशी

• **पुरवणी वाचन-**

१. भारत दर्शन- पंडित महादेवशास्त्री जोशी.

२. महाराष्ट्रातील तीर्थक्षेत्रे - पंडित महादेवशास्त्री जोशी.

• **Course Level Learning Outcomes - शैक्षणिक फलित**

१. प्रवासवर्णन या स्वतंत्र वाङ्मयप्रकाराची ओळख होईल.
२. मराठी प्रवासवर्णन लिहिणाऱ्या महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
३. प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
४. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.

• **Bibliography - संदर्भ**

१. चौगुले वि.श., लघुनिबंध ते मुक्तगद्य, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
२. यादव आनंद, 'प्रवासवर्णन', प्रदक्षिणा खंड २, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे.
३. पांढरे नीला, मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल
४. सावंत वसंत, प्रवासवर्णन: एक स्वतंत्र वाङ्मयप्रकार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
५. अडसूळ श्रीकृष्ण, पाणंदीकरांची प्रवासवर्णने: स्वरूप आणि चिकित्सा, गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा.

Semester – IV सत्र- चतुर्थ

Paper Name- **भाषांतर: एक अभ्यास** STUDY OF TRANSLATION

Paper Code- MRG 104

Credit – 04

Hours – 60

Marks – 100

• **Course objectives: उद्दिष्टे**

१. अन्य भाषांमधील साहित्यकृतीचा परिचय करून देणे.
२. बहुभाषिक भारतात असणारी भाषांतराची गरज विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्याचा प्रयत्न करणे.

• **Course content: अभ्यासक्रम**

1. **प्रथम श्रेयांकन**- भाषांतर: संकल्पना आणि व्याप्ती

अ. भाषांतर म्हणजे काय

आ. साहित्य आणि साहित्येतर भाषांतर यातील फरक

2. **द्वितीय श्रेयांकन**- भाषांतराची गरज आणि विविध प्रकार

(रुपांतर, आंतरभाषिक अनुवाद, (सांस्कृतिक संदर्भ) भावानुवाद यांचे स्वरूप स्पष्ट करणे.

3. **तृतीय श्रेयांकन** – पाठ्यपुस्तके- एक होता कार्दर- वीणा गवाणकर, अग्निपंख- माधुरी शानभाग

चतुर्थ श्रेयांकन – अन्य भाषांमधील साहित्याचे मराठीमध्ये भाषांतर

Learning outcomes: शैक्षणिक फलित

१. भाषांतराचे महत्त्व आणि त्याची आवश्यकता विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.
२. भाषांतराची संकल्पना आणि व्याप्ती विद्यार्थ्यांना समजेल.
३. भाषांतरांच्या विविध प्रकारांचा परिचय होईल.
४. इतर भाषांमधील साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना होईल.
५. विद्यार्थ्यांचे भाषांतराचे कौशल्य विकसित होईल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. भाषांतरमीमासा- संपादक कल्याण काळे, अंजली सोमण, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद.
२. ठकार म. वि, ठकार रजनी, भाषांतर शास्त्र की कला, वरदा प्रकाशन, पुणे.

३. कऱ्हाडे सदा, भाषांतर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
- ॡ. जोशी मधुकर, भाषांतर चिकित्सा, स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे.
- ॡ. देशपांडे पु. ल., एका कोळियाने, देशमुख आणि कंपनी, पुणे.
- ॢ. नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

Semester – IV सत्र – चतुर्थ

Paper Name- वाचनकला READING SKILL

Paper Code- MRS 102

Credit – 04

Hours – 60

Marks – 100

• **Course objectives: उद्दिष्टे**

१. विद्यार्थ्यांच्या मनात वाचनाची आवड निर्माण करणे. त्याबरोबरच भाषिक सौंदर्य, शब्दसौंदर्य, आशयसौंदर्य याकडे लक्ष्य वेधणे.

• **Course content: अभ्यासक्रम**

१. प्रथम श्रेयांकन- अ. वाचन आणि आकलन प्रक्रिया
आ. वाचनामागील विविध प्रयोजने
इ. वाचनप्रक्रियेचे स्वरूप- वर्गीकरणाची प्रक्रिया
(वाचन- मनन- आकलन - वर्गीकरण (आराखडा) - आस्वाद प्रक्रिया)
२. द्वितीय श्रेयांकन- अ. किशोरवयीन मनाची जडणघडण होईल.
बोधकथा, साहसकथा, फॅटसीवर आधारित कथा साहित्य.
सणावाराच्या कथा, व्रतवैकल्याच्या कहाण्या
(भाषिक सौंदर्य, शब्द सौंदर्य, आशय सौंदर्य)
३. तृतीय श्रेयांकन - अ. ललित साहित्याचे वाचन कथा, कादंबरी, कविता, चरित्र, नाटक, इ.
४. चतुर्थ श्रेयांकन - वैचारिक साहित्याचे वाचन, विचारांचे पुरोगामित्व आणि विचार सौंदर्य

• **Learning outcomes: शैक्षणिक फलित**

१. विद्यार्थ्यांना वाचन आणि आकलन प्रक्रिया समजेल.
२. कथा साहित्यामधून, वाचनातून किशोरवयीन मनाची जडणघडण कशी होते हे लक्षात येईल.
३. ललित साहित्यातील भाषिक आणि आशय सौंदर्य समजेल.
४. वैचारिक साहित्यातील विचारांचे पुरोगामित्व आणि विचार सौंदर्य यांची जाणीव होईल.

• **Bibliography: संदर्भ**

१. अनुष्टुभ - वाचन विशेषांक, मार्च २००४
२. काळे, कल्याण (संपा.), निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे.
३. गोखले द.न., शुद्धलेखन विवेक, सोनम प्रकाशन, पुणे.
४. बेलवलकर, सुमन, बेलभाषा, राज्य मराठी विकास संस्था, महाराष्ट्र
५. देशपांडे, पु.ल., रेडिओवरील भाषणे, मौज प्रकाशन, मुंबई.
६. पवार, सुधाकर, संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर

Semester- V सत्र – पंचम

Paper Name – प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (भाग १) HISTORY OF MARATHI LITERATURE (PART 1)

Paper code – MRC 105

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. मराठी भाषेची उत्पत्ती, परंपरा आणि तिचा होत गेलेला विकास याविषयी विद्यार्थ्यांचे संबोधन.
२. मराठी भाषेतील प्राचीन शिलालेख आणि ताम्रपट यांचा परिचय करून देणे.
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या निर्मितीमागची कारणे व प्रेरणा यांची विद्यार्थ्यांना जाणीव करून देणे.
४. मराठी भाषेतील लिखित वाङ्मयाची निर्मिती व त्यात होत गेलेले बदल, निर्माण झालेले विविध संप्रदाय व त्यांनी निर्माण केलेले वाङ्मयाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना लक्षात आणून देणे.
५. प्राचीन काळातील महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय देणे व त्यांनी केलेल्या वाङ्मयीन कार्याची महत्ता विद्यार्थ्यांना सांगणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – मराठी भाषेची उत्पत्ती व विकास, मराठी भाषेचे लिखित स्वरूप, नाथ संप्रदाय (गोरक्षनाथ, मुकुंदराज,), महानुभाव संप्रदाय (तत्त्वज्ञान, आचारधर्म, चरित्रग्रंथ, सूत्रपाठ, दृष्टांतपाठ, धवळे, सातीग्रंथ)
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – वारकरी संप्रदाय (ज्ञानेश्वर, नामदेव, संतमेळा, एकनाथ आणि तुकाराम)
३. **तृतीय श्रेयांकन** – दत्त संप्रदाय व समर्थ संप्रदाय (संत रामदास)

४. **चतुर्थ श्रेयांकन-** तुकारामाचे निवडक 100 अभाग, संपा. श्री.म. पिंगे, गजमल माळी, व्हिनस प्रकाशन, पुणे,

• **Course Level Learning Outcomes (शैक्षणिक फलित)**

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना उलगडणे.
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप व त्यामागची कारणे स्पष्ट करणे.
३. प्राचीन लेखक व त्यांच्या कलाकृतीचा अभ्यास करणे.
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची गुणवत्ता निश्चित करणे.

• **Bibliography (संदर्भ)**

१. सरदार गं. बा., संत वाङ्मयाची फलश्रुती, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
२. तुळपुळे शं. गो., महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय, व्हिनस प्रकाशन, पुणे.
३. देशमुख उषा, मराठी साहित्याचे आदिबंध, लोकवाङ्मय प्रकाशन पुणे.
४. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड 1, 2, 3, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
५. देशपांडे अ.ना, मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड 1 ते 4 व्हिनस प्रकाशन, पुणे
६. गोसावी र.रा, महाराष्ट्रातील पाच भक्तीसंप्रदाय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

Semester- V सत्र – पंचम

Paper Name – प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य – WRITING SKILLS OF MEDIA

Paper code – MRD 103

Credits - 04

Marks - 100

Hours – 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. प्रसारमाध्यमांची व्यापकता, विविध प्रसारमाध्यमे, व त्यांच्यासाठी लेखन कसे केले जाते हे विद्यार्थ्यांना समजेल.
२. संपादन कार्याचा परिचय होईल.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. प्रथम श्रेयांकन – पटकथा लेखन (वेब सिरीज, चित्रमालिका)
२. द्वितीय श्रेयांकन – माहितीपट
३. तृतीय श्रेयांकन – ग्रंथपरिक्षण, चित्रपटपरिक्षण आणि नाट्यपरिक्षण
४. चतुर्थ श्रेयांकन- संपादन कौशल्य

• **Course Level Learning Outcomes शैक्षणिक फलित**

१. विद्यार्थ्यांना पटकथा लेखन करता येईल.
२. वेगवेगळ्या माध्यमांसाठी लेखन करता येईल.
३. वेगवेगळ्या प्रकारचे परिक्षण करता येईल.

• **Bibliography – संदर्भ**

१. परांजपे विनिता, अग्रलेख, एक संवाद माध्यम, मानसन्मान प्रकाशन, पुणे.
२. नसिराबादकर ल. रा., व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
३. सपकाळ अनिल, मराठी चित्रपटाची पटकथा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
४. गोखले द. न., शुद्धलेखन विवेक, सोहम प्रकाशन, पुणे.

Semester- VI सत्र - षष्ठी

Paper Name – प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (भाग -२) HISTORY OF MARATHI LITERATURE (PART 2)

Paper code – MRC 108

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

• **Course objectives – उद्दिष्टे**

१. मराठी भाषेचा कालानुक्रमे होत गेलेला विकास याविषयी विद्यार्थ्यांचे संबोधन.
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या निर्मितीमागची कारणे व प्रेरणा यांची विद्यार्थ्यांना जाणीव देणे.
३. मराठी भाषेतील पंडिती साहित्य, शाहिरी कविता आणि बखर वाङ्मयाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे.
४. गोमंतकातील मराठी भाषेतील प्राचीन शिलालेख, ताम्रपट, टके, झुलवे यांची माहिती करून देणे.
५. गोमंतकातील प्राचीन मराठी ग्रंथपरंपरा, संत साहित्य आणि ख्रिस्ती मराठी साहित्य यांचा परिचय करून देणे.

• **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. **प्रथम श्रेयांकन** – पंडिती काव्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये (मुक्तेश्वर, वामन पंडित, श्रीधर, मोरोपंत, नागेश, सामराज, विठ्ठल, रघुनाथपंडित, आनंदतनय)
शाहिरी कविता: स्वरूप व प्रकार, लावणी व पोवाडा (अनंतफंदी, रामजोशी, सगनभाऊ, होनाजीबाळा, प्रभाकर आणि परशराम)
२. **द्वितीय श्रेयांकन** – बखर वाङ्मय: शिवपूर्वकालीन बखरी, शिवकालीन बखरी, पेशवेकालीन बखरी.
३. **तृतीय श्रेयांकन** – प्राचीन गोमंतकीय मराठी वाङ्मय (कृष्णदास शामा, ज्ञानदेव, निवृत्ती, पूर्णप्रकाशानंद, सोहिरोबानाथ आंबिये, विठ्ठल केरीकर, कृष्णभट्ट बांदकर)

४. चतुर्थ श्रेयांकन- ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय- (फादर थॉमस स्टीफन्स, एटिएन द-ला-क्रुवा, आंतोनियो द- सालंदांज,)

आज्ञापत्र- संपा- विलास खोले, साहित्य परिषद केंद्र, नागपूर.

• **Course Level Learning Outcomes - शैक्षणिक फलित**

१. पंडिती वाङ्मयाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना उलगडणे.
२. शाहिरी वाङ्मयाचे स्वरूप व त्यामागची कारणे स्पष्ट करणे.
३. शाहिर व त्यांच्या कलाकृती यांचा अभ्यास करणे.
३. बखर वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये समजून घेणे.
४. गोमंतकातील प्राचीन शिलालेख, ताम्रपट, टके, यांचे महत्त्व जाणून घेणे.
५. गोमंतकातील ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय निर्मितीचे मर्म समजणे.

• **Bibliography संदर्भ**

१. हेरवाडकर वि. वा., मराठी बखर, व्हिनस प्रकाशन, पुणे.
२. देशमुख उषा, मराठीचे साहित्यशास्त्र, (रामदास ते रामजोशी)
३. प्रभुदेसाई वि.बा (संपादक), गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड 1, गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा.
४. ग्रामोपाध्ये गं. ब, मराठी बखर गद्याचा पुनर्विचार, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.

Semester- VI सत्र - षष्ठी

Paper Name – एका लेखकाचा अभ्यास- बा.भ. बोरकर A STUDY OF MODERN MARATHI AUTHOR (B.B.BORKAR)

Paper code – MRD 105

Credits- 04

Marks- 100

Hours- 60

- **Course objectives –उद्दिष्टे**

१. मध्यवर्ती मराठी साहित्याच्या तुलनेत गोमंतकीय साहित्याचे स्वरूप पडताळणे.

- **Course Content – अभ्यासक्रम**

१. प्रथम श्रेयांकन – चांदणवेल (कवितासंग्रह) संपादक- कुसुमाग्रज

२. द्वितीय श्रेयांकन – भावीण – बा.भ. बोरकर

३. तृतीय श्रेयांकन – समुद्र काठची रात्र- बा.भ. बोरकर

४. चतुर्थ श्रेयांकन- घुमटावरले पारवे- बा.भ. बोरकर

- **Course Level Learning Outcomes (शैक्षणिक फलित)**

१. गोमंतकीय साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना होईल.

२. मध्यवर्ती मराठी साहित्याच्या तुलनेत गोमंतकीय साहित्याचे स्थान व वेगळेपणा विद्यार्थ्यांना समजेल.

३. गोमंतकीय लेखकांची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.

४. गोमंतकीय साहित्याचा समृद्ध वारसा विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचेल.

- **Bibliography (संदर्भ)**

१. सरदेसाई मनोहर, बा.भ. बोरकर, व्यक्ती आणि वाङ्मय, गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा.

२. गणोरकर प्रभा, बा.भ. बोरकर, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.

३. सावदेकर आशा, बा.भ. बोरकर यांच्या कवितेची पृथगात्मता, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे

४. रसाळ सुधीर, कविता आणि प्रतिमा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

- ॡ. गलडंतकीड डरलठी वलङुगडडलकल इतलहलस, खंड 2, गलडंतक डरलठी अकलदडी, गलवल.
ॢ. देशडलंडे अ.नल, डरलठी वलङुगडडलकल इतलहलस, खंड 1 ते 4 वुडलनस डुरकलशन, डुणे.

*****